

Taisyklingai tarti garsus mes galime tik dėka savo artikuliacinio aparato, kurio judesių tikslumas, jėga, sklandumas vystosi palaipsniui, vystantis vaiko kalbai. Pagrindinius artikuliacinio aparato judesius lavinti padeda artikuliacinė mankšta. Jos tikslas – išmokti tam tikrus artikuliacinio aparato organų judesius, reikalingus taisyklingam garsų ištarimui. Siūlau pažaisti su savo vaikais keletą žaidimų, lavinančių liežuvėlį, lūpas. Nereikėtų vaikams pateikti daugiau 2-3 pratimų iš karto. Svarbu, kad užsiimdami su savo vaiku jaustumėte ne tik naudą bet ir žaidimai suteiktų daug teigiamų emocijų.

**Linkiu sėkmės!**

## **Žaidimai ir pratimai su priemonėmis liežuvio lavinimui**

- ❖ Pabandyti išlaikyti ant užriesto liežuvio galiuko pieštuką ar kitą kokį nesunkų pagaliuką (liežuvis iškištas laukan).

### **❖ „Riešutėlis“**

Suaugęs duoda vaikui riešutą. Užduotis: liežuvium kuo greičiau pastumti riešutą burnoje į tą vietą, kurią nurodo suaugęs. (į kairį skruostą, į dešinį, paslėpti po liežuvium, paslėpti užriečiant liežuvį į viršų ir kt.). vietoje riešuto galima naudoti razinas. Liežuvium galima skaičiuoti, kiek burnoje yra razinų ar riešutų.

### **❖ „Liežuvio kova“**

Suaugęs įkiša vaikui į burną mentelę. Vaikas bando liežuvium išstumti burnoje esantį svetimkūnį.

### **❖ „Supuoklės“**

Liežuvis iškišamas laukan. Suaugęs ant jo galiuko padeda kokį nors smulkų valgomą daiktą: raziną, riešutą, mažą makaroną, vaflinį paplotėlį ar kt. Vaikas atsargiai, kad uždėtas daiktas nenukristų, sukinėja liežuvį į kairę, dešinę puses.

## **Liežuvio lavinimo pratimai be priemonių**

- ❖ Iškišti platų liežuvį ir palaikyti.
- ❖ Plačiai iškišti liežuvį ir įtraukti atgal.
- ❖ Liežuvį iškišti paeiliui plačiai ir siaurai.
- ❖ Liežuvio galiuką pakelti į viršų ir nuleisti žemyn.

- ❖ Liežuvio galiuką atremti į apatinius dantis, o liežuvio šaknį kelti į viršų ir nuleisti žemyn.
- ❖ Judinti liežuvį į kairę ir į dešinę puses (burnoje ir iškišus iš burnos).
- ❖ Plačiai išsižioti ir sukti liežuvį ratu.
- ❖ Pričiulpti liežuvį prie viršutinių dantų ir išsižioti bei susičiaupti.
- ❖ Kišti liežuvį pro mažą tarpelį tarp dantų.
- ❖ Liežuvio galiuku aplaižyti lūpas (siekiant nevalingo tokio liežuvio judesio – lūpas ištepti medumi).
- ❖ Išsižiojus platų liežuvį pakelti ant viršutinės lūpos ir nuleisti ant apatinės.
- ❖ Iškišti liežuvį ir padaryti griovelį.
- ❖ Plakti liežuvio galiuku į viršutinių dantų alveoles (t–t–t).
- ❖ Liežuvį laikyti ramiai ir bandyti kalbėti jo nejudinant.
- ❖ Atlikti kelis išmokus pratimus iš eilės.
- ❖ „Nuvalyti dantukus“ (liežuvio kruopščiai braukti per viršutinius ir apatinius dantis).

### **Žaidimai ir pratimai be priemonių lūpų stiprinimui**

#### ❖ **Žandų pūtimas**

Kuo daugiau žandukai pripučiami oro, tuo stipriau suspaudžiamos lūpos. Žandai pučiami palaipsniui per nosytę, kol visai prisipildo ir įsitempia.

#### ❖ **„Senelės kalba“**

Viršutinę ir apatinę lūpas įtraukti kiek galima labiau į burnos vidų. Esant tokiai lūpų padėčiai bandyti kalbėti.

#### ❖ **„Kreivalūpių šeimynėlė“**

Žaidimo tema pasirenkama laisvai. Tai gali būti pokalbis tarp tėvo, mamos ir dukters kreivalūpių. Žaidimo esmė ta, kad kalbėti reikia perkreiptomis lūpomis.

### **Žaidimai ir pratimai su priemonėmis lūpų stiprinimui**

#### ❖ **„Donaldukas“**

Tarp lūpų įdedami popieriaus lapeliai. Užduotis: suspausti lūpas, kad lapeliai neiškristų. Lūpomis papsėti kelis kartus.

#### ❖ **„Snapelis“**

Mažus maisto gabalėlius – razinas, riešutus, obuolio, banano, mandarino gabalėlius be rankų paimti lūpomis ir perkelti iš vienos lėkštės į kitą.

### ❖ „Grožio salonas“

Vaiko veidas išmarginamas kremu taškeliais. Jei dėmesys skiriamas veido raumenų mankštinimui, tuomet prašysime, pajudinti tą veido dalį, ant kurios uždėtas taškelis. Priemonės: kremas, veidrodis, vatos gabalėlis.

### ❖ „Smaližiautojas“

Saldumynas užtepamas ant lūpų ir prašoma nulaižyti. Užtepti galima ant abiejų lūpų ar ant vienos. Pabaigoje liežuviu nuvalomi dantukai. Galima užrišti akis ir nulaižius lūpas, pasakyti, kuom jos buvo išteptos. Priemonės: medus, uogienė, jogurtas, kt.

### ❖ „Bučinukas“

Vaiko lūpos išdažomos spalvotu vazelinu ar lūpų dažais. Tuomet prašoma įvairiomis lūpų formomis pridėti ant popieriaus lapo antspaudėlių.

### ❖ „Padaryk kaip aš“

Dviems žaidėjams išdažomos lūpos. Vienas tam tikra lūpų forma padeda anspaudą ant popieriaus lapo. Kitas turi padėti lygiai tokį patį. Vaikai gali padėti padaryti vienas kitam tokią pačią lūpų formą.

### ❖ „Aprenk lėlę“

Ant stalo išdedami popieriniai drabužėliai ir popierinė lėlė. Žaidėjas, laikydamas burnoje šiaudelį ir įtraukdamas per jį orą, turi aprengti lėlę.

Temos gali būti įvairios: apranga vasarą, žiemą ir kt. taip pat galima sugalvoti ir kitokių užduočių – papuošti eglutę žaisliukais – dedant tuo pačiu būdu ant eglutės trafareto iškirptus popierinius spalvotus skrituliukus.

### ❖ Žaidimas su šešėliais

Ant stalo išdėliojami įvairūs spalvoti paveikslėliai: žvėreliai, drabužėliai, baldai ir kt. greta padedami šių paveikslėlių šešėliniai atvaizdai. Šiaudelio ir oro traukimo būdu vaikas turi sugrupuoti figūrėles ir jų šešėlius.

### ❖ „Paršelis“

Lūpos atkišamos į priekį. Viršutinė lūpa keliama kiek galima aukščiau, kad tarp jos ir nosies būtų galima horizontaliai paguldyti pieštuką, ir kad šis nenukristų. Pratimas lengvesnis tuomet, kai pieštukas storesnis.

### ❖ „Mentelės supimas“

Mentelės galas laikomas tarp lūpų. Jos labai lūpomis suspausti nereikia. Svarbu, kad lūpų judesiais vaikas galėtų mentelę supti vertikaliai. Jei vaikas labai mažas, mentelė neturėtų būti ilga. Ant mentelės galima uždėti vatos gabaliuką, kad šis nuo supimo nukristų.